

ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ – ЯК ТЕОРЕТИЧНА СКЛАДОВА ПОНЯТТЯ «ЕЛЕКТРОННА ПОСЛУГА» В УКРАЇНІ

Мельник Наталія Василівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри обліку і аудиту,

Львівський національний університет імені Івана Франка

У попередньому дослідженні ми визначили, що «електронні послуги» – це всі публічні послуги у тому числі державні, муніципальні, адміністративні, соціальні, управлінські, інформаційні, що надаються виключно в електронній формі суб'єкту звернення (громадянам та юридичним особам), автоматизовано, без втручання людини, за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, засобів інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем.

Тепер більш детально зупинимося на кожній складовій визначення.

Слід констатувати, що на даний час немає єдиного розуміння сутності публічної послуги.

Відповідно до Листа Міністерства юстиції України від 18 грудня 2009 р. № 967-0-2- 09-22 «Щодо надання роз'яснення термінів, які застосовуються у Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» [1], а також Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 року № 90р, сферу публічних послуг становлять послуги, що надаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, які перебувають у їх управлінні [2].

У статті 1 закону України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» «електронна публічна послуга – це послуга, що надається органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, які перебувають в їх управлінні, у тому числі адміністративна послуга (у тому числі в автоматичному режимі), яка надається з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем на підставі заяви (звернення, запиту), поданої в електронній формі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем (у тому числі з використанням Єдиного державного веб-порталу електронних послуг), або без подання такої заяви (звернення, запиту)» [3].

Характеристику правовій, або законодавчій регламентації поняття публічна послуга надає переважна більшість науковців.

С.І. Чаусовська сформулювала таке визначення «публічна послуга – це обов’язкова правозастосовна діяльність, законодавчо встановлена, що належить до повноважень компетентних державних органів виконавчої влади, спрямована на реалізацію прав або законних інтересів фізичної і юридичної особи, яка її ініціювала, фінансована коштами відповідного бюджету» [4, с. 107].

Науковець М.І. Хавронюк проаналізувавши законодавство України зазначає, що публічні послуги – це «послуги, що надаються публічним сектором (тобто органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної та комунальної форми власності), а в окремих випадках – приватним сектором під відповідальність публічного сектору (публічної влади) і за рахунок публічних коштів (тобто коштів державного і місцевих бюджетів)» [5, с. 43].

І.О. Тищенко подає узагальнене визначення «публічні послуги – це всі послуги, що надаються публічною адміністрацією і за рахунок публічних коштів (державних та місцевих) [6, с. 8].

І.В. Венедіктова визначає публічну послугу як «суспільно значущу діяльність чітко регламентовану законодавством, для якої характерним є добровільний інтерес споживача послуги та індивідуальний характер її надання будь-якій особі, яка має на це право або звертається за реалізацією своїх прав, свобод і законних інтересів, на рівних підставах безоплатно або в межах цін, визначених державою» [7, с. 89].

Ще інший науковець, Є.М. Щербина, пропонує вважати публічними послугами – всі послуги, що надаються публічним сектором або іншими суб’єктами під відповідальність публічної влади і за рахунок публічних коштів [8, с. 186]. Тотожне визначення наводить і Г.М. Писаренко [9, с. 161].

О.П. Світличний зазначає, що суспільна довіра до органів публічної влади може вимірюватися кризь призму надання публічних послуг. Хоча цей чинник не є визначальним для оцінювання діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у їх відносинах із громадянами та юридичними особами, однак якість і ефективність надання публічних послуг, їх платність та/або безоплатність мають вагоме значення в оцінці діяльності вказаних органів. Цю обставину має бути враховано посадовими особами органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування під час надання публічних послуг [10, с. 201].

Відповідно особа, яка здійснює професійну діяльність з надання публічних послуг, як зазначає Г.З. Яремко – це суб’єкт, уповноважений на здійснення функцій держави чи місцевого самоврядування у формі послуг, результатом яких є прийняття у встановленому порядку офіційного акта, спрямованого на реалізацію та захист прав і законних

інтересів особи, яка звернулася за послугою, та/або на виконання особою визначених законом обов'язків [11, с. 191]. Р.Л. Максимович подає цілком тотожне твердження [12, с. 52].

Отже, вивчивши нормативно-правові акти та проаналізувавши визначення подані науковцями, можемо зазначити, що «публічні послуги», як теоретична складова поняття «електронна послуга» – це послуги, що надаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, які перебувають у їх управлінні, з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, спрямовані на реалізацію прав або законних інтересів фізичної і юридичної особи, яка їх ініціювала, безоплатно або здійснюються за цінами, які регулюються органами державної влади.

У зв'язку з тим, що публічні послуги за змістом є різними, їх надають різні органи публічної адміністрації, тому не випадково, що дослідження цих послуг науковцями призвело до систематизації публічних послуг за певними критеріями.

Залежно від суб'єкта, що надає публічні послуги, розрізняють державні та муніципальні послуги. Але більш детальне вивчення їх сутності буде перспективою подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Щодо надання роз'яснення термінів, які застосовуються у Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення»: Лист Міністерства юстиції України від 18.12.2009 р. № 967-0-2-09-22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v967-323-09#Text>
2. Концепція розвитку надання системи адміністративних послуг органами виконавчої влади, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 року № 90-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-%D1%80#Text>
3. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг: Закон України від 15.07.2021 р. № 1689-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>
4. Чаусовська С.І. Поняття публічних послуг та їх класифікація. *Державне управління*. 2017. № 1. С. 102–108.
5. Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». Київ: Атіка, 2011. 424 с.
6. Тищенко І.О. Електронні послуги у діяльності публічної адміністрації України: монографія. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 156 с.
7. Венедіктова І.В. Юридична природа публічних послуг. *Вісник Харківського нац. ун-ту. Серія: Право*. 2009. № 841. С. 88–91.
8. Щербина Є.М. Характеристика процедури надання електронних послуг в системі публічних послуг в Україні. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Випуск 4. С. 185–189.
9. Писаренко Г.М. Адміністративні послуги в Україні. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. № 26. С. 160–165.
10. Світличний О.П. Публічні послуги: сутнісні характеристики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 2. С. 199–202.

11. Яремко Г.З. Поняття особи, яка здійснює професійну діяльність з надання публічних послуг, як спеціального суб'єкта. Протиправна поведінка: погляд крізь призму юридичної науки : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 лютого 2012 року м. Ніжин) / за заг. ред. І.Г. Богатирьова. Ніжин : Видавець ПП Лисенко, 2012. С. 190–192.

12. Максимович Р.Л. Коментар Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 280 с.